

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 150/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Benickým, Oravská Polhora 71, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-21Csp/47/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-21Csp/47/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B1-21Csp/47/2021 **k o n a ť** bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **580,70 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. februára 2024 domáhal vyslovenia porušenia svojich základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 13. mája 2021 na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhal, aby okresný súd uložil spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s., ako žalovanému povinnosť zaplatiť peňažnú sumu 9 873 eur s príslušenstvom z titulu poistného plnenia z havarijného poistenia motorového vozidla.

3. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní troch rokov od podania žaloby na okresnom súde. Podľa slov sťažovateľa posledným úkonom okresného súdu bolo vydanie uznesenia, ktorým sťažovateľa súd vyzval, aby sa vyjadril k replike žalovanej, pričom sťažovateľ vyjadrenie k replike doručil 9. februára 2022. Dosiaľ nebolo nariadené pojednávanie. Podľa jeho názoru uvedeným postupom mestského súdu dochádza k zbytočným prietáhom v konaní.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 150/2024 z 20. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Mestský súd vo vyjadrení uviedol, že strany sporu si vymieňali písomnosti v trvaní jedného roka. Ďalej uviedol, že v konaní došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu 16. januára 2023, 3. júla 2023 a 15. marca 2024. Mestský súd uznal, že dosiaľ nebol v konaní nariadený žiaden termín pojednávania. V závere poznamenal, že zákonná sudkyňa sa oboznamuje s ďalšími 407 vecami v jej súdnom oddelení.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález IV. ÚS 465/2022).

7. Sťažovateľ sa v konaní domáha zaplata peňažnej sumy z titulu poistného plnenia z havarijného poistenia motorového vozidla. Konanie patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov a zo skutkového, aj z právneho hľadiska nevykazuje znaky mimoriadnej zložitosti (porov. III. ÚS 607/2023, II. ÚS 151/2024). V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd zohľadnil aktivitu sťažovateľa v podobe zisťovania stavu konania z 23. augusta 2021 a 1. decembra 2021. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia (porov. III. ÚS 623/2022).

8. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od podania žaloby (13. mája 2021) v trvaní troch rokov na súde prvej inštancie. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že v priebehu konania došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu 16. januára 2023, 3. júla 2023 a 15. marca 2024. Písomné vyjadrenia sporových strán trvali jeden rok (od 21. júla 2021 do 11. augusta 2022). Do podania ústavnej sťažnosti nebol v konaní nariadený žiaden termín pojednávania a vo veci dosiaľ nebolo rozhodnuté. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (III. ÚS 704/2022, II. ÚS 101/2024). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie [čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Judikatúra ESLP považuje za ospravedliteľný čas dobu rozhodnutia súdu prvej inštancie v rozsahu troch rokov (porov. rozsudok ESLP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01, obdobne III. ÚS 542/2023, III. ÚS 543/2023).

9. Mestský súd ospravedlňoval obdobia nečinnosti zaťaženosťou súdneho oddelenia (oboznámene sa zákonnej sudkyne s ďalšími 407 vecami v súdnom oddelení). Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024).

10. Trvanie súdneho sporu (tri roky) bez nariadenia pojednávania vybočilo z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti zjavne odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Z vyjadrenia mestského súdu nie je ústavnému súdu zrejmý ďalší procesný postup v namietanom konaní, a preto doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať bez zbytočných prietahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia 3 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom

zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (zaplatenie peňažnej sumy z titulu poisťného plnenia z havarijného poistenia motorového vozidla), povahu a význam dotknutých práv (procesné postavenie sťažovateľa ako žalobcu), namietanú dĺžku konania (tri roky), správanie sťažovateľa, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 1 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

13. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 228,23 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 580,70 eur vrátane 20 % DPH, ktoré neprevyšuje zákonný nárok.

14. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu